

Авторські лексичні новотвори як джерело поповнення словникового складу мови

Мова як явище, що безперервно розвивається, не може існувати без постійного лексичного оновлення. Наприкінці минулого – на початку ХХІ ст. мовознавці звернули особливу увагу на всебічне дослідження нових слів – власне мовних неологізмів, основним призначенням яких є поповнення лексики національної мови, та індивідуально-авторських новотворів, мета яких полягає насамперед у стилістичному й емоційно-експресивному увиразненні художнього (зокрема поетичного) тексту. Попри те, що авторські лексичні новотвори (АЛН) характеризуються переважно функціональною одноразовістю, тобто вживанням лише в одному контексті, у якому вони й реалізують свій структурно-семантичний потенціал, незначна частина таких номінацій з часом закріплюється в лексичній системі мови. Відомо, що стали загальноновживаними словами колишні авторські новотвори М. Старицького (*мрія*, *страдниця*), І. Франка (*чинник*, *поступовий*), І. Нечуя-Левицького (*стосунок*), П. Тичини (*юнка*, *вітровіння*) та ін.

Однією з умов входження індивідуально-авторських новотворів до лексичного складу української літературної мови є їхня регулярна відтворюваність. Процес переходу АЛН до загальнономовного словника триває постійно, хоч і не дуже активно. Так, дієприкметник *осніжений* Г. М. Колесник подає як індивідуально-авторський неологізм П. Тичини [7: 136], оскільки АЛН не був зафіксований у тогочасних словниках. Проте вже через кілька років цю лексему засвідчено в академічному словнику української мови [11: 775]. Інший приклад наводить у своїй монографії Ж. В. Колоїз [9: 71]: лексема *весніти*, яка в енциклопедії «Українська мова» подана як ілюстрація індивідуально-авторських (оказіональних) неологізмів [14: 377], вже зафіксована у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» [3: 84] та «Великому зведеному орфографічному словнику української лексики» [2: 73].

У процесі аналізу словників авторських лексичних новотворів поетів ХХ – ХХІ ст., укладених членами лексикографічної лабораторії «Острозький неограф» Національного університету «Острозька академія» та неографічної лабораторії «NEOLEX-Рівне» Рівненського державного гуманітарного уні-

верситету [1; 4; 5; 6; 8; 10; 12; 13], а також поетичних сайтів українськомовного інтернет-простору, ми виявили АЛН, уживані в мовотворчості кількох поетів. Метою пропонованої статті є представлення найбільш уживаних у поетичному мовленні новотворів, які в перспективі могли б поповнити словниковий склад мови.

Нашу вибірку склали 10 АЛН, засвідчених у творчості десятих і більше поетів: *осонцений* – зафіксовано у доробку 18 авторів, *розвеснений* – 17, *небовись* – 15, *білопінно* – 12, *безкрилля* – 10, *гіркавий* – 10, *наструнений* – 10, *прозоритися* – 10, *стоголося* – 10, *стодзвонний* – 10. Подаємо новотвори з ілюстраціями вживання у творах кожного з поетів, що дозволить виявити всі відтінки значень та стилістичні особливості авторських номінацій.

ОСОНЦЕНИЙ, дієприкм., *В осонценому сліз тремтінню / Сповідю все тобі...* (Василь Пачовський); *...стоїть над молодістю моря та пожарами / степними, /.../ і дивиться, прощаючи і люблячи, звучи / і помагаючи... в руках – осонцєні ключі...; Якби пригас мій сум, пригас – / на дно, в осонцєнім затоні...* (Василь Барка); *На колимськїм морозі калина / зацвітає рудими слїзми. / Неосяжна осонцєна днина, / і собором дзвїнким Україна / написалась на мурах тюрми.* (Василь Стус); *...осонцєне сонячне сонцєгорїння...* (Микола Корсюк); *Чистий, як доц травневий, / осонцєний мужній велет / Вулиці сірі обстрілював / промінням тернових очей.* (Анатолій Гризун); *...З самих грудей осонцєного неба / Озвалися журливо журавлі.* (Олександр Педяш); *Нїколи не згасне осонцєний генїй / Кріпацької долі, кріпацького сина.* (Михайло Дубов); *А світ цей – ще й осонцєна пустиня, / Що переходить у розкішний сад, / Де чеберяють Марта і Христиня / Через пісок в їдальню і назад* (Олександр Ірванець); *У мене воно не камїнь, / не грудка рудого намулу, / а мов осонцєний вулик, / що дуже гуде під руками* (Віктор Грабовський); *О, який ти ранковий осонцєний, світе...* (Борислав Степанюк); *Тут: осонцєна доля пісень, / І життя їх безсмертне й крилате* (Михайло Островський); *Бїля хатини осєні / В далекїй сторонї, / Осонцєний, заросяний, / Зустрілися не ми.* (Юлія Костюкевич); *І знов осонцєна весна, / А бїль чорнобильський не гасне.* (Іван Пашук); *Очі слїпої надїї / прагнуть серпневої висї, / малюють її осонцєною / в смарагдовому листї.* (Анна Войнарович); *І хоч цвіте вже з наших бростей парость, / І прихисток осонцєний знайшла...* (Василь Ярмолук); *Старих смерек осонцєні вершки...* (Степан Бабїй); *А дні погожі, щєдрї, світлі / Пливуть в осонцєній водї.* (В'ячеслав Романовський); *Я чую грецьких діток гам, / Осонцєні їх бачу лиця.* (Катерина Козицька).

РОЗВЕСНЕНИЙ, дієприкм., *А звїдки ж аромат чарївний долина, / П'янкий, розвеснений, як солов їні трелї?* (Дмитро Павличко); *...О Білий Ду-*

найцю, / **розвеснений** Білий Дунайцю, / Ясної же мені, як щоденно беруся до праці! (Наталя Кашук); Так хочеться дужим злітати, / В **розвеснені** далі іти, / Щоб людям, як мовила мати, / Від серця дарунки нести. (Арсен Левкович); Бринить струною, проситься до слова / Мелодія **розвеснених** садів. (Олесь Ундір); В міжгір'ї туман волохатий / Клубиться в **розвесненій** млі. / А небом до рідної хати / Вертають мої журавлі. (Данило Кононенко); Хотів би тобі доточити я віку, / Щоб ти повернулась назад – / Всміхнулась коханому чоловіку, / Ввійшла у **розвеснений** сад... (Юрій Кібець); Скільки життя у **розвесненій** кроні, / Скільки жаги у калиновім гроні – / Стільки вогню у сонцевій короні. (В'ячеслав Романовський); Жду як колись... Лиш не вмиваюся сльозою, / Прийде **розвеснена** пора, нова... (Володимир Ковалик); Не боюся померти. Страшуся життя. / Що вбиває **розвеснену** душу. (Володимир Бровченко); Ступить на стежку **розвеснену** мама, / Руки назустріч оселі розкине, / Нібито кривну уздрівши родину, / Їй серденьком буде вас відігрівати... (Любов Баранова); Ніч розсипала зорі для нас, / В ту єдину, **розвеснену** осінь, / Зупинися задимлений час, / Зупинися задимлений час, / Доц весняний у літо голосить. (Любов Завіщана); ...мені зорю / котру ти зірвеш із віт вишневої повні / в солов'ями **розвеснену** ніч / я поведу тебе крізь сни любовні / невігаданих стріч (Іван Златокудра); Світить день березову свічу. / На твоє **розвеснене** «кохаю» / Ластівкою долі прилечу... (Галина Приступа); І таке це погідне, **розвеснене** слово, / І такі журавлині над світом ключі!.. (Василь Місевич); І зазміквів, і гроз – всього було. / Топтали орди нескориму вроду. / Та зводилось **розвеснене** чоло – / Чоло високе гідності народу. (Наталка Нікуліна); Краса білокора поранена й гине, / Жорстока рука не здригнулась, не стерпла. / Бринить, наче струни, **розвеснене** віття, / Сміється до сонця ростиночка кожна... (Наталя Плакуща); Вітаю день, де променить зело, / Де грім стокрило задзвенів на доц: / **Розвеснене** у матері чоло, / І мліс у печі зелений борщ. (Петро Мельник).

НЕБОВИСЬ, ім., ж. р., День світає у ризах пасхальних, / Дзвони срібно пливуть в **небовись**...; Тремтіла по тобі блаватом **небовись**...; І не мандруй за мною в **небовись**, / Ти на землі, очистившись у мислях... (Борис Олійник); Духовності собор у **небовись** / Із мозолистої долоні зивьсь... (Олесь Ундір); Як пташата малі, ми колись / Відлетіли в простори далекі, / А сьогодні ячить **небовись**, – / Повернулись додому лелеки. (Іван Наконечний); За одквітлим садками / Зупинюсь на мить, / Над ярами, над ланами / **Небовись** дзвенить. (Валентин Бурхан); Про карі очі, чорні брови / І про бездонну **небовись**. / Про те, чи «зійдемося знову», / Чи вже навіки розійшлись». (Олександр Олійник); У сни заплива золотий карась, / Джерельних озер самот-

ник. / Агов, дитинство моє, озовись, / Засяйте, гірлянди лілій / ...Заплив карась золотий в **небовись**, / І сонечком став у квітні. (Юрій Кібець); ... Аж меркне, гляньте, **небовись**. (Василь Бухало); «Уже потуманіла **небовись**, / А я усе ніяк не вийду з бою, – / Із того герцю із самим собою...» (Володимир Бровченко); Курортний Крим, ліси Полісся, / безмежний степ і **небовись**, / ковил хитається від вітру, / до всього пильно придивись. (Валентина Нижегороденко); Мов звікувала горда **небовись** / (Лиш тихий відсвіт гожої зорі...) / В Чернігові на Болдиній горі. (Анатолій Мойсієнко); З тобою янголом злітаю / Під ясні зорі, в **небовись**! (Наталія Крісман); Затягнулась густіш **небовись** / Й вже річки в море Горя стікали. (Микола Тимошенко); Їхні крила вросли в **небовись** завірюх і сльоти... / Перший рейд їх – супроти зневіри, марноти, підлоти, / Хоч непросто безкарно зенітки ворожі пройти... (Юрій Кириченко); Дніпровські пороги – малі кити, / Яких пойняла вода; / Але як досягнуть вони висоти, / Знай: буде комусь біда. / Не ватерлінія, а **небовись** – / Отих порогів мета... (Анатолій Гризун); І щораз дзвінкіша **небовись**. / А пополу-дні сьогодні знову. / З мого серця жайвори знялись. / З мого літа – вже літа юрбою... (Степан Борисюк).

БІЛОПІННО, присл., Срібnodзвінno, **білопінно** / гречка зацвіла. (Валентина Малишко); Виводить місяць сині тіні / на шир, торовану удаль, / а до-вкіль тебе **білопінно** / ласкавиться лунка вода. (Павло Мовчан); Не забудеш. / Раптом байдуже і гнівно / **Білопінно** стогнеш-плачеш... (Володимир Калашник); Забіліли сніги... / **Білопінно** навкруг / Забіліли. (Святослав Праск); **Білопінно** квітнуть вишні / В росянистих панчішках трав. (Надія Гаврилюк); То квітнуть весни **білопінно**, / А то вже осінь б'є крильми. (Андрій Демиденко); Відтанцює травень **білопінно**... (Ярослава Гладин); Так розрісся вишне-вий садок! / **Білопінно** окутує хату... (Ніна Супруненко); Хвилі до мене при-мчат **білопінно** – знаю, це ти, дорога Україно... (Олекса Палійчук); Наша зустріч була випадкова, / Вже цвіли **білопінно** сади. (Микола Верещака); І... Пристрасть **білопінно** розцвіта! / На серця квіт сім років я чекала. (Світла-на-Майя Залізняк); Квітують вишні **білопінно**... (Вікторія Івченко).

БЕЗКРИЛЛЯ, ім., с. р., Все, що гуло / В надрах запліля, / Все, що росло, / В криках **безкрилля**... (Юрій Клен); ...як дикий птах, що відлетів в **безкрил-ля**, / і в порожнечі, під камінним небом, / кривавить над водою, де лиш янгол / пливе, в незнанні, над зоряними греблями. (Женя Васильківська); Тіла хотіли б злетіти в небо – / та обважніли занадто. / До того ж, вони / позбавлені крил взагалі – / **безкрилля**. (Валентина Корнійчук); Бліда і стомлена луна / тихенько скиглить в мурах, стінах. / Довкола сіра пелена... / **Безкрилля**. І немає винних. / Смертельний туск залив до краю / мій світ, мій дім, мій

дух і час. / Де Вас шукати, я не знаю... / О, жах! Нема мене без Вас. (Іван Ольховський); Літав крізь бурі! Вже – **безкрилля**, пролежні. / Я бачу їх крізь твідове пальто. / Мудрує Клим по чарці й хрину ложечці. / У бурю спить міцним дитинним сном. (Світлана-Майя Залізняка); Розсипле блискавки гарячі, / Здола **безкрилля** / І світ відкриється незрячим, / Котрий створив я. (Анатолій Кримський); ...від остуди **безкрилля** тривожно гули передпліччя... (Дарина Березіна); **Безкрилля** душ – найвища кара. / Дедал за море долетів, / А люди згадують Ікара. (Наталка Позняк); Пролетівши усі падіння, розломи, зло, / половину **безкрилля**, єдине міцне крило... (Анна Малігон); Розпачлива хвиля, / розбитий міт. / Велике **Безкрилля** / покрило світ. /.../ У втоптанім зіллі / зростає страх. / На цьому **безкриллі** / і ящур – птах. (Олеся Мамчич).

ГІРКАВИЙ, прикм., Ми лиш п'ємо **гіркаву** каламуть, / жахним на світ рождені лихоліттям. (Юрій Клен); Душу ж давить твій **гіркавий** сміх. (Василь Стус); Театр – із загадками **гіркавими**, / З пронизливим болем, – / То – від лукавого? (Валентина Малишко); **Гіркавий** досвід питимеш щодня... (Віра Вовк); Що буяння пахучої м'яти / Через втрачений час / Забиває **гіркавий** полин. (Вадим Крищенко); ...попідтинню блукають тіні / попіддашию – **гіркавий** дим / заблукали в бурлескній сині / сивочолі і молоді... (Світлана Мейта); А хтось спиває з губ твоїх / **Гіркавий** і цілющий трунок. (Богдан Столярчук); Все таке, як було колись: / І сорочка, од поту **гіркава**, / І солодка над грушею вись. (Любов Пшенична); **Гіркавий** присмак пізньої черешні... (Оріяна Зайцева); **Гіркавий** смак трави і листя суміш. / І сум осінній в небі журавлів. (Оксана Зоря).

НАСТРУНЕНИЙ, дієприкм., Він [Коцюбинський] один сидів **наструнений**... (Павло Тичина); Озер осінніх сонні небеса, / І щучі дні, **наструнені** на спінінг... (Микола Вінграновський); Ще несдих, сновигаю в полинах, / **наструнений**, / зарошений, / мов пташка... (Віктор Грабовський); Ти тугою силою **наструнених** мостів / поєднуєш розпатлані береги поцілунків... (Олег Коверко); сніг підхоплений закоханий швидкий **наструнений** / не споглядальний а спостерігальний перед рогами / блискавичний радісний швидкий... (Олег Коцарев); Вітри сміються і ридають ридма, / жбурляють жовте листя по лісах. / Народжуються і вмирають ритми, / **наструнені** на різних полюсах. (Петро Перебийніс); Стрімкого сліду білі паралелі / серед снігів **наструнені** лежать. / Праворуч нас кмітливі і веселі / антени вух допитливих зайчат. (Олександр Вергіль); Сторожа лісу вічна і зелена / **Наструнена** у небо смолоскипами. (Оксана Сенатович); розмежовую вічності що повернулися / з ними праця інакша їх простір змарнів / по **наструнених** вилицях ніби по вулицях / небезпечно і легко дістатися брів (Іван Андрусак); Залишилось

від юності, / Від шалених надій / Серце, дивом **наструнене**, / Теплих згадок сувій. (Василь Буденний).

ПРОЗОРИТИСЯ, дієсл., *Прозориться* душа, і кольориться врода... (Андрій Малишко); *Але не може скам'яніти спалах, / бо не в сльозі прозориться кристаль.* (Василь Стус); *Але в одвічному дарі чудування / Моя душа прозориться до дна; / Любові сяйвом повниться вона, / Як сонцем плід у пору дозрівання.* (Дмитро Павличко); *...як сльоза, прозориться криниця.* (Дмитро Луценко); *Від голосу стіна скляна / щомиті далі відступає – / душа прозориться до дна, / бо її світлом заливає.* (Павло Мовчан); *Там і сьогодні джерело моє, / наснажене цілющию землею, / прозориться і чистим струмом б'є, / дзвенить – перемовляється зі мною.* (Микола Сингаївський); *Синь під човном і над човном / Видзвонює, прозориться. / І гасне звук за літаком, / І вітер бавиться листком, / І десь воркує горлиця.* (Микола Луків); *І прозориться вись, / Коси небом пахтять... (Борис Боровець); Пелюстки неба. Вереснева, смаглява пора, / Наче небо, прозориться днина. / І до школи біжить дівчора. / Веселіє моя Україна.* (Володимир Матвієнко); *Послухать її, і прозориться даль, / Де падає сніг так неспішно. / Бурулька – на друзки. Бурульку не жаль. / А жаль, хто на світі невтішний.* (Іван Левченко).

СТОГОЛОССЯ, ім., с. р., *Залишивши міське стоголосся, / ти ідеши тихім полю навстріч.* (Анатолій Таран); *Просинь наповнюється ключами / По самі стоголосся.* (Михайло Дубов); *Босою / Літаю по траві, / в очах стоголосся / ріки і дощу... (Надія Мориквас); І промені засяють у волоссі / Твоїм на киталт чи німбу, чи стрічок. / Пташине березневе стоголосся – / На честь твою, як полум'я свічок.* (Тетяна Сальникова); *Зоряні вітрила розтинають простір / З виру стоголосся закрутився світ / Сонячне горнило, зоряні вітрила / Понесуть планети із старих орбіт.* (Олександр Кочинаш); *Там огниться чуттів стоголосся. / Обережно зсуваю до скроні. / Неслухняне пасемко волосся.* (Олексій Ганзенко); *...руно золоте! Гривасте коливання, / кучерів тремких пахуче стоголосся!* (Іван Петровцій); *Тебе не чути мій Золотоуст / Прости, пробач такого стоголосся / Іще не чуло небо голубе.* (Олександр Смик); *Коли мене впізнаєш в стоголоссі, / З червоних яблук постіль простелю... (Іван Дубінін); Уста мовчать, а очі – стоголосся!* (Ольга Форгіль).

СТОДЗВОННИЙ, прикм., *О вогню мій, в цей сніг, в цей рік, / Як в жодне з сотень літератур, / Ти так не цвів, ти так не пік / Стодзвонної землі.* (Микола Бажан); *Оддзвонено навік шаблями-ятаганами... / На подзвін бомб – на атомний той дзвін / Ми дзвоним віршами ясними і світаними, / Ми дихаєм стодзвонними органами. / Наш бог – поезія. На дружбу дзвонить він.* (Іван

Драч); ...Складу я пісню про працю, втілену / В нові будови, в **стодзвонну** крицію. (Любов Забашта); *А ще вчора весна **стодзвонна** / усміхалась, тобою п'яна.* (Наталія Лівницька-Холодна); *Це був не сон. Гримів похід **стодзвонний** – / І скоро знову загримить похід. / Пліч-о-пліч підуть бойові колони / На кривдоносний і московський схід.* (Яр Славутич); *Лети у світ **стодзвонний**, / Де спогади мої і щемний біль, / Хоча б майбутнім душу мою втішать...* (Лариса Коваль); *Мати б голос **стодзвонний**, / Щоб почули світи. / І заслухалась ти... / Мати б голос **стодзвонний**!* (Петро Мельник); *Доброго ранку тобі, батьку Львово, / Древній граде українських земель! / Доброго ранку, **стодзвонна** любово, / Білокрилих надій журавель!* (Т. Василько); *Пісня лине навколо **стодзвонна**, / Заплітається в віти смерекам. / Чаша щастя – ще вчора повна, / А сьогодні – у вирії, лелеки!* (Олег Вістовський); *Твоїх поем, твоїх **стодзвонних** рим, / Хай негучних, але до болю щирих... / В житті буденнім був неповторим, – / Таким зостався. Юнаком із Сквири.* (Леонід Куліш).

Наведені вище АЛН не зафіксовані в сучасних лексикографічних працях (ми опрацювали близько 20 різнотипних словників). Винятком є лише АЛН *наструнений*, засвідчений в орфографічному словнику 2006 р. видання [15: 448], однак не виявлений у жодному з тлумачних словників.

Безперечно, говорити про підстави для введення АЛН у загальномовний словник можна буде лише після виявлення частотності і регулярності вживання цих лексичних одиниць не тільки в поетичному мовленні, а й в інших жанрах, стилях і сферах української мови. Сподіваємося, що поданий нами матеріал зацікавить лексикографів, які зможуть дати належну оцінку щодо можливості і необхідності залучення представлених АЛН до сучасних словників української літературної мови.

Література

1. Адах Н. А. Словник авторських лексичних новотворів Василя Барки // Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти) / Н. А. Адах ; за ред. Г. М. Вокальчук. – Рівне : Видавництво Олега Зеня, 2007. – С. 52–131.
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – 896 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1426 с.
4. Вокальчук Г. М. Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття // Вокальчук Г. М. Авторський неологізм в українській поезії

XX століття (лексикографічний аспект) : монографія / Г. М. Вокальчук ; за ред. А. П. Грищенка. – Рівне : Перспектива, 2004. – С. 94–524.

5. Вокальчук Г. М. Словник лексичних новотворів Михайля Семенка // Вокальчук Г. М. «Я – беззразковості поет» (словотворчість Михайля Семенка) : монографія / Г. М. Вокальчук. – Рівне : Перспектива, 2006. – С. 141–175.

6. Гаврилюк Н. В. Словник авторських лексичних новотворів київських неокласиків / Н. В. Гаврилюк // Київські неокласики: словотворчість ; [збірник наукових праць ; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острог : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2009. – С. 60–134. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія». Вип. 2).

7. «З'являються нові слова у мові...» / [упор. Г. М. Колесник] // Тичина П. Квітни, мово наша рідна / П. Тичина ; відп. ред. І. К. Білодіа. – К. : Наук. думка, 1971. – С. 95–171.

8. Кирилюк О. В. Словник авторських лексичних новотворів Павла Тичини // Мовотворчість Павла Тичини у дзеркалі третього тисячоліття : [збірник наукових праць ; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острог : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2011. – С. 181–263. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія». Вип. 5).

9. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація : монографія / Ж. В. Колоїз. – К. : Акцент, 2007. – 311 с.

10. Максимчук В. В. Короткий словник авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини / В. В. Максимчук ; за ред. Г. М. Вокальчук // Проблеми й перспективи авторської лексикографії. «Регіональний» словник поетичних неологем (Рівненщина). – 2-ге вид., випр. і доповн. / [уклад. Г. М. Вокальчук]. – Острог : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2008. – С. 65–188. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія». Вип. 1).

11. Словник української мови : [в 11 т.] – Т. 5. – К. : Наук. думка, 1974.

12. Словотворчість шістдесятників. Ліна Костенко. Микола Вінграновський : [збірник наукових праць ; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острог : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2010. – С. 106–138. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія». Вип. 3).

13. Тимочко О. Б. Словник авторських лексичних новотворів поетів-дисидентів 60–70-х років XX століття // Словотворчість шістдесятників. Василь Стус. Ігор Калинець. Іван Світличний. Григорій Чубай : [збірник наукових праць ; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острог : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2010. – С. 158–477. (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія». Вип. 4).

14. Українська мова: Енциклопедія / [редкол.: В. М. Русанівський,

О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін.]. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.», 2000. – 752 с.

15. Український орфографічний словник : [уклали: В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. А. Шевченко, Г. М. Ярун] ; за ред. В. М. Русанівського. – 6-е вид., переробл. і доповн. – К. : Довіра, 2006. – 959 с.

Natalija GAVRYLJUK

Author's lexical new formations as a source of vocabulary adjunction

The author's vocabulary neoplasms as a source of replenishment vocabulary are considered in the article. Examples of author's nominations that have entered the common vocabulary are demonstrated. The individual authors' growths found in the poetic language of ten and more authors, but not recorded in modern lexicographical works, are presented.

Олександр Скопненко

Тетяна Цимбалюк-Скопненко

Матеріали до «Словника фразеологічних синонімів Миколи Лукаша»

Фразеографічний опис ідіолектів — одне із центральних завдань сучасного вивчення мовотворчості окремих письменників. Певна річ, цю проблему можна розглядати і як галузь, що цілком підпорядкована авторській лексикографії, і як діяльність та результат, що мають відтіняти лексикографічний опис ідіолекту, адже, на перший погляд, у лексичному матеріалі можна виявити куди більше всіляких знахідок (розширення значень, несподіваних конотацій, актуалізації тощо), ремінісценцій, алюзій та ін., ніж у фраземіці, що приймає до себе в загальнонародному масштабі нові елементи досить повільно. Коли ж уважніше придивитися до проблеми, то з погляду розвитку національного словникарства важливість і самостійність авторської фразеографії в межах вітчизняного мовознавства набуває досить чітких обрисів. Скажімо, якщо в україністиці створено багато різнотипних словників лексичних синонімів, зокрема й академічний двотомний (1999—2000), то словники фразеологічних синонімів і досі рідкісні в національному

УДК 811.161.2.373